

Kapinan Henki

Kirj. Peter Krapotkin.

Suom. J. V. U.

YHTEISKUNNAN elämässä on aikakausia, jolloin vallankumous tulee pakottavana tarpeellisuutena, jolloin se julistaa itsensä välttämättömyytensä. Uusia aatteita syntyy kaikkialla, etsien ulospääsytietä valkuteen, löytääkseen paikkansa käytännöllisessä elämässä. Kaikki ne ainekset, jotka tahtovat säilyttää vanhan järjestyksen, ryhtyvät vastustamaan näiden uusien aatteiden itujen kasvua; yrittävät tukehduttaa ne ennakkoluulojen ja traditsioiden ilmapiirissä. Hyväksytyt mielipiteet valtion perustuksista, yhteiskunnallisen tasapainon laeista, kansalaisten poliittisista ja taloudellisista suhteista, eivät voi kaemmin estää ankaraa arvostelua, mikä jokaisen tilaisuuden tullen pursuaa esiin vierashuoneissa niin kuin kapareteissakin, filosofioiden kirjoituksissa niin kuin jokapäiväisissä keskusteluissakin. Poliittiset, taloudelliset ja yhteiskunnalliset laatokset luhistuvat; yhteiskuntarakenne, ollen tullut kelpaamattomaksi, tuottaa häiriötä, vieläpä on esteenäkin niiden itujen kasvamiselle, jotka tulevat niistä siemenistä, joita sen hajoavien seinien sisälle on kylvetty.

Uuden elämän tarpeellisuus tulee ilmeiseksi. Vanhat moraalikäsitteet, joiden mukaisesti suurin osa ihmisistä elää jokapäiväistä elämäänsä, menettävät pätevyytensä. Mikä ennemmin näytti oikealta, tuntuu nyt huutavalta vääryydeltä. Ei-

lisen päivän moraalisuus nähdään tämän päivän kapinoivana moraalittomuutena. Uusien aatteiden ja vanhojen traditsioiden välinen ristiriita leimahtaa ilmieliksi kaikissa yhteiskuntaluokissa, kaikissa mahdollisissa tilanteissa, perheen pyhäöissäkin. Poika taistelee isäänsä vastaan, hän huomaa nurinkuriseksi sen, mitä hänen isänsä on aina pitänyt mitä luonnollisimpaa: tytär kapinoi niitä prinssiäpejä vastaan, mitä pitkäaikainen kokemus on hänen äidilleen opettanut. Yleinen tyytymättömyys nousee niitä skandaaleja vastaan, joita päivittäin puhkeaa esiin etuoikeutetun yläluokan keskuudesta, niitä rikoksia vastaan, mitä tehdään "väkevemmän oikeuden" antaman lain nimessä näiden etuoikeuksien säilyttämiseksi.

Ne jotka ikävöivät oikeuden voittoa, ne jotka tahtoisivat panna uudet aatteet käytäntöön, ovat pian pakotetut huomaamaan, että heidän jalojen ihantelunsa toteutuminen, oikeudentuntoiset ja luovat aatteensa, eivät voi toteutua tällaisille perustelle rakentuvan yhteiskuntajärjestyksen vallitessa. He tulevat vakuutetuiksi vallankumouksellisen pyörremyrskyn tarpeellisuudesta, joka pyyhkää pois kaiken tämän mädännäisyyden, henkäyksellään virkistää vellostuneet sydämet ja antaa ihmisille innostuksen henkeä, itselieltäytymistä ja urhoollisuutta, jota ilman yh-

teiskunta oppoa arvottoman turmeluksen läpi läydelliseen hajaannustilaan.

Kuurnaisen rikastumishalun ja mielettömän keinottelun aikakausina, kriisien ja äkkinäisten teollisuusarvohäviöiden aikakausina, jolloin toiset teollisuudet romahtavat, toisten noustessa, jolloin jättiäismäiset rikkaudet kasataan muutamassa vuodessa ja yhtä nopeasti menetetään, tulee todistettua, että ne takoudelliset laitokset, joiden tehtävänä on tuotannon ja jaon kontrolliminen, eivät voi läheskään tarjota yhteiskunnalle sitä hyvinvointia, mitä niiden luullaan siltä takaavan; ne johtavat selvästi päinvastaisiin tuloksiin. Järjestyksen sijasta ne tuovat kaaoksen; hyvinvoinnin sijasta köyhyyttä ja epävarmuutta; sovinnon sijasta sotaa, riistäjän keskeyttämättä sotaa työllisiä vastaan; riistäjän ja työllisten omassa keskuudessa käytävää sotaa. Ihmisyhteiskunta nähdään jakautuvan enempi ja enempi kahteen vastakkaiseen, toisilleen vihamieliseen leiriin ja samalla kertaa jakautuvan tuhansien pienempiin ryhmiin, jotka käyvät armoitonta sotaa toisiaan vastaan. Väsyneenä näihin sotiin, uupuneena siitä kurjuudesta mitä ne tuottavat, yhteiskunta syöksyy etsimään uutta järjestelmää; se vaatii äänekkäästi yksityisomistusoikauden, tuotannon ja jakosysteemin ja kalkkien siitä johtuvien takoudellisten suhteiden uudelleen järjestämistä.

Hallituskoneisto, jolle on uskottu vallitsevan yhteiskuntajärjestelmän voimassa pitäminen, jatkaa toimintaansa, mutta jokaisessa käänteessä sen kuluneet hammasraitaat luiskahtavat ja se pysähtyy. Sen työskentely tulee yhä vaikeammaksi ja siitä johtuva tyytymättömyys kasvaa jatkuvasti. Jokainen päivä nostattaa uusia vaatimuksia: "Reformeeratkaa sitä", "reformeeratkaa tätä", kuullaan joka puolelta. "Sota, rahaasiat, oikeuslaitos, ja poliisilaitos, kaikki täytyy uudelleen muodostaa, uudelleen järjestää, perustaa uudelle pohjalle," ovat reformeeraajain vaatimuksina. Kaikki kuitenkin tietävät, että on mahdotonta korjata, uudelleen muodostaa mitään koska kaikki on pantu kokoon vastakkalaisista aineksista; kaikki täytyy tehdä heti perinpohjaisesti uudelleen. Kuinka voidaan yhteiskuntaa korjata, joka on jaettu kahteen avoimesti toisilleen vihamieliseen leiriin? Tyydyttämättä tyytymättömät tulisi luoneeksi uusia tyytymättömiä.

Kykenemättömyyden ymmärtämään reformeja, koska ne olisivat ainoastaan tien avaamista vallankumoukselle, ja ollen samaan aikaan liian raihuas taistellakseen suoraan niitä vastaan, hallitsevat laitokset asettavat itsensä puolittiehen, joka ei tyydytä ketään, vaan synnyttää yhä uutta tyytymättömyyttä. Keskinäiset ihmiset, ottaessaan tällaisena ylimenokausina valtiolaivan ohjaamisen käsiinsä, ajattelevat ainoastaan yhtä asiaa; turvata itsensä tulossa olevien mellakoiden varalta. Joka puolelta hyökättäessä he puolestavastan itseään kömpelösti he välttelevät, tekevät hairahduksia hairahduksen jälkeenkäin, katkaisten lopulta viimeisenkin pelastusköyden; he hukuttavat hallituksensa entisetkin saavutukset oman kykenemättömyytensä aikaan saamaan sekamelskaan.

Tällaiset aikakaudet vaativat vallankumousta. Se tulee yhteiskunnalliseksi välttämättömyydeksi; tilaane itsestään on vallankumouksellinen.

Tutkiessamme suurien historijoitsiainme kirjoituksia suurien vallankumouksellisten synnystä ja kehityksestä, me tavallisesti löydämme otsikon, "Vallankumouksen syy", ja sen alla voimakkaan kuvauksen vallankumouksellisten aattojen vallinneesta tilanteesta. Kuvauksen kansan kurjuudesta, yleisestä epävarmuudesta, hallituksen rasittavista toimenpiteistä, julkeiksi käyneistä skandaleista, jotka nousevat yhteiskunnallisen mädännäisyyden keskeltä, uusista aatteista jotka työntäytyvät pinnalle ja vanhan hallitusmuodon kannattajain tehottomasta taistelusta niitä vastaan, — mitään ei ole jätetty huomiioon ottamatta. Tarkastelemalla näitä kuvauksia tulee vakuutetuksi, että vallankumous oli välttämätön, että mitään muuta ulospääsytettä ei ollut kuin kapinan tie.

Ottakaamme esimerkiksi tilaane v. 1739 edelliseltä ajalta sellaisena kuin historijoitsijat sen kuvaavat. Voidaan melkein kuulla, miten talonpoikausväestö syyttää hallitusta suofaverosta, verokymmenyksistä ja feodalliherrain verotuksista. Voidaan melkein kuulla, miten he sydämen syvyydessään vannovat leppymättä vihaa feodalliherroja, munkkia, monopolinomistajia ja oikeudenpalvelijoita kohtaan. Voidaan melkein nähdä, miten kansalaiset itkevät menetettyjä kunnallisia vapauksiaan ja syöksevätkin kirouksia kuninkaalle. Ihmiset arvostelevat kuningatarta; ministeristön toimenpiteet nostattavat heidät kapinaan; he jat-

kuvasti syyttävät, että verot ovat sietämättömän korkeat ja kaikki maksut rajattomat, että sato on huono ja talvi on ankara, että elintarpeet ovat liian kalliita ja monopolin omistajat liian ahneita, että kylän lakimies ahnehtii talonpojan sadon ja kylän konstaapeli yrittää viedä kuninkaan yksinvaltaista osaa. Vieläpä he syyttävät siitäkkin, että postilaitoskin on huonosti järjestetty ja sen työläiset ovat laiskoja. Lyhyesti sanottuna mikään ei toimi kunnollisesti, jokainen tekee syytöksiä. "Se ei voi pitemmälle jatkua, se tulee loppumaan turmioon," kuuluu kaikkialta huutoja.

Mutta tämän rauhallisen väittelyn ja kapinan välillä on leveä ja pohjaton kuilu, kuilu, joka ihmiskunnan suurimman osan keskuudessa on harkina ja toiminnan välillä, ajatuksen, halun ja toimintainnostuksen välillä. Kuinka tämä kuilu on silloitettu? Kuinka se on mahdollista, että miehet, jotka vielä eilen plippujaan imeskellen äänettömänä välittivät kohtaloansa, jo seuraavana hetkenä nöyrästi tervehtivät paikallista sotilasosastoa sekä poliisia, jota he vastikään olivat herjanneet, — ja kuinka oli mahdollista, että nämä samat miehet muutama päivä myöhemmin olivat kykeneviä sieppaamaan viikatteensa ja selpäänsä ja hyökkäämään aatelismiehen linnaan, joka vielä eilen oli niin pelättävä? Mikä ihme oli nämä miehot, joiden valmot aivan oikeutetusti kutsuivat heitä pelkureiksi, muuttanut yhdessä päivässä urhollisiksi, jotka kiväärin ja kanuunan kuulain läpi marssivat oikeuksiaan voittamaan? Kuinka oli mahdollista, että samat sanat jotka niin usein ennen lausuttuina ovat häipyneet taivaan tuulin niin kuin tyhjä kellojen kaiku, olivat nyt muuttuneet toiminnaksi?

Vastaus on helppo.

Toiminta, jatkuva toiminta, lakkaamatta uudistettuna tekee tämän muutoksen mahdolliseksi. Rohkeus, innostus ja uhrautumishalu, ovat yhtä tärkeitä kuin pelkuruus ja nöyryyskin.

Mitkä muodot tulee tämä toiminta ottamaan? Kaikki muodot. — Todellakin mitä moninaisimmat muodot, riippuen ympäristöstä ja toiminnan laanteesta. Joskus se voi olla traagillinen, joskus huumorinen, mutta aina uhmaava; joskus kollektiivinen, toisinaan puhtaasti individualistinen. Tällöin ei jätetä käyttämättä mitään keinoja, mitä vaan käytettävissä on, tarkoituksella pitää kapinan henki elävänä ja lietsoa tyytymättömyyttä ja vihan riistäjiä vastaan, asettaa halitus naurunalaiseen asemaan ja osoittaa sen

heikkoudet — mutta ennen kaikkea ja aina, herättää rohkeutta ja lietsoa kapinan henkeä.

Vallankumouksellisen tilanteen kehittyessä, ennen kun kapinan henki on kyllin riittävästi pohjajoukoissa herätetty ilmaisemaan itsensä kiitkeinä mielenosoituksina eli kapinallisina nousuina, se on toiminta joukko avulla vähemmistö onnistuu herättämään itsenäisyyden ja rohkeuden hegen, jota ilman vallankumous ei voi tulla.

Rohkeat miehet, tyytymättömiä sanoihin, mutta aina on keinoja joilla muuttaa ne toiminnaksi, — vilpittömät miehet, joille ajatus ja teko on sama, joille vankila, karkoitus ja kuolema ovat mieluisampia kuin periaatteiden vastainen elämä, — pelkäämättömät sietot, jotka tietävät että on tarpeellista uskaltaa jos aikoo menestyä, — nämä ovat niitä yksinäisiä vartiosotilalta, jotka käyvät taisteluun kauan ennen kun pohjajoukot on tarpeeksi herätetty avoimesti nostamaan kapinan lippua ja marssimaan, aseet kädessä, oikeuksiaan valloittamaan.

Keskellä tyytymättömyyttä, puhetta, teoreettisia keskusteluja, yksityisten tai joukkojen äkkiarvaamatta toimeenpantuja kapinoita, symbolisoi valitseva henki. On mahdollista, että alussa joukot jäävät valluipitämättömiksi samalla aikaa kun ihallevat yksityisen tai joukon alkuunpanorohkeutta, joukot ensin alussa seuraavat niitä, jotka ovat varovaisia ja huolellisia, jotka ovat heti valmiit selittämään sen tai tämän toimenpiteen "mieletttömyydeksi" ja osoittamaan että "nuohullut, nuo fanatiikit saattavat vaaranalaiseksi kaiken."

Nämä viisaat ja varovaiset ihmiset ovat laskeutuneet huolellisesti ja varovaisesti, että heidän puolueensa, ajaen asiaansa hitaasti ja varovasti, voi sadassa vuodessa, kahdessa sadassa vuodessa — tai ehkä kolmessa sadassa vuodessa onnistua voittamaan koko maailman. Mutta nyt tulee odottamatonta häiriötä! Odottamatonta on tietysti kaikki, mitä he eivät ole osanneet odottaa — nämä viisaat ja varovaiset!

Kenelle hyvänsä on vähänkään historian tuntemusta ja keskinkertaisen selvä pää, tietää sangen hyvin, että teoreettinen vallankumouspropaganda ilmaisee itsensä toimintana jo paljon ennemmin kun nämä teoretikot ovat oivaltaneet, että toiminnan hetki on tullut. Siitä huolimatta nämä varovaiset teoretikot ovat klukkuisia näille "mieletömmille", he julistavat ne pannaan, he ki-roavat heidät. Mutta kaikesta huolimatta "mie-

lettömäl" voittava kansan suosion puolelleen, pohjajoukot salaisesti apoteeraavat heidän rohkeudelleen ja he löytävät seuraajia. Uranaukaisijoina heistä osa joutuu täyttämään vankilat ja vankisiirtolat, toiset jatkavat heidän työnsä; laittomat protestit, kapinat ja kosto yhä kasvaa.

Väljipitämättömyys tästä eteenpäin on mahdollisuus. Nekin jotka alussa eivät edes kysyneet, että mitä nämä "mielettömät" haluavat, ovat pakotetut ajattelemaan heistä, keskustelemaan heidän aatteistaan, asettua heidän puolestaan tai heitä vastaan. Toimenpiteiden kautta, jotka vetävät puoleensa yleisen huomion, uusi aate vähitellen raivaa tiensä ihmisten mieliin ja käännäyttää heidät. Yksi tällainen teko voi muutamassa päivässä tehdä enemmän propagandaa kuin tuhannet lentolehdet tai kirjaset.

Tärkein kaikista on se, että herättää kapinan hengen — se levittää rohkeutta. Vanha järjestelmä jota tukee poliisi, virkamiehistö, santarmit ja sotilaat, näyttää järkkymättömältä kuin vanha Bastillen linnoitus, joka myöskin näytti voittamattomalta aseettoman joukon silmissä, joka koontui sen korkeiden ja kanuunoiita varustettujen muurien juurelle. Mutta pian kuitenkin kävi ilmeiseksi, että vallassaolevalla järjestelmällä ei ollutkaan sitä voimaa, mitä sillä oli luultu olevan. Yksi rohkea teko oli riittävä muutamassa päivässä kukistamaan koko hallituskoneiston, panemaan jättiläisen vapisemaan: toinen kapina kuohutti koko maakunnan täydelliseen meteliin, ja armeija, tähän asti niin vaikuttava, peräytyi pienen seipäillä ja kivillä varustetun talonpoikaistenjoukon edessä. Ihmiset huomaavat että jättiläinen ei olekaan niin hirmuisen voimakas kuin he ovat ajatelleet sen olevan; he alkavat hämärästi käsittää, että muutama voimakas yritys olisi riittävä kukistamaan sen. Heidän sydämissään syntyy toivo, mikä tekee vallankumoukset.

Hallitus taistelee vastaan; se on villinä sortotoimenpiteissään. Mutta vaikka sorrettujen energia onkin ennen murrettu vainoamisella, niin kiihtyneenä aikana se tuottaa päivittäisiä tuloksia. Se kiihottaa uusia kapinatekoja, yksityisiä ja joukkojen toimeenpanemia; se ajaa kapinointisijat urhoollisuuteen; nämä teot uusintuvat ja leviävät nopeasti, tulevat yleiseksi, kehittyvät ilmeisemmäksi. Vallankumouksellinen puolue voimistuu niiden elementtien siihen liittymisestä, jotka ensin ovat sille vihamielisiä tai välinpitä-

mättömiä sitä kohtaan. Yleinen rappeutuminen valtaa hallituksen, hallitsevat luokat, etuoikeutetut; toiset niistä vaativat äärimmäistä vartarintaan asettumista; toiset ovat taipuvaisia tekemään myönnytyksiä; muutamat taas menevät niinkin pitkälle, että ilmoittavat luopuvansa oikeuksistaan, tarkoituksella sen kautta laimentaa kapinan hengen toivoon myöhemmin saavansa tilaisuuden valtansa takaisin valloittamiseen. Hallituksen ja etuoikeutetun luokan välinen yhtenäisyys on täten rikkoutunut.

Hallitseva luokka voi myöskin yrittää löytää turvaa raakamaisessa vastatoiminnassa, mutta se on tällöin liian myöhäistä. Taistelu tulee ainoastaan katkerammaksi, julmemmaksi ja vallankumous, joka on juuri syntymäisillään, tulee verisemmäksi. Toisessa tapauksessa, pienimmätkin hallitsevan luokan myönnytykset, jos ne tulevat liian myöhään, jolloin taistelu on jo alkanut, ainoastaan kiihottavat enempi vallankumouksellista henkeä. Tavallinen kansa, joka ennemmin olisi ollut tyytyväinen pienempiinkin myönnytyksiin, huomaa nyt, että vihollinen horjuu; he näkevät voiton mahdollisuudet, heidän rohkeutensa kasvaa. Samat miehot, jotka ennen kurjuuden mormina olivat tyytyväisiä salaisuudessa huokailmaan, nostavat nyt päänsä ja marssivat ylpeästi parempaa tulevaisuutta valloittamaan.

Viimein vallankumous puhkeaa, hirvittävämpänä kuin mitä edelliset taistelut olivat katkeria.

Vallankumouksen ottama suunta epäilemättä riippuu niistä olosuhteista ja niiden asianhaaran yhteissummasta, jotka romahduksen tulon määrittelevät. Mutta sen suunta voidaan ennakoita arvostella sen perusteella, miten voimakasta edistysmielisten ryhmien toiminta on ollut vallankumouksen valmistumiskautena.

Näitä asioita me opimme historiasta vallankumouksien edellisiltä aikakausilta. Vallankumouksellisen porvaristo ymmärsi tämän täydellisesti — se ei jättänyt mitään keinoa käyttämättä nostattaessaan kapinan henkeä yrityksessään tuhota monarkistista järjestelmää. Ranskalainen talonpoikaisto ymmärsi sen valistomaisesti kun oli kysymyksessä feodali oikeuksien poistaminen; ja Kansainväliinen toimi samannukaisesti yrittäessään herättää kapinan henkeä kaupunkilaistyöläisten keskuudessa ja ohjata sitä palkkatyöläisten luonnollisia vihollisia, tuotannon ja raaka-ainoiden monopoliseeraajia vastaan.